

Бүгү чурттарның пролетарийлері, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 60 (10957)

1979 чылдың март 13, вторник

1925 чылда
үндөүлөттөнгөн

Өртөө
3 коп.

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕЗДИЗИНИҢ ШИИТПИРЛЕРИН — АМЫДЫРАЛГА!

«Шын» солунун «Куш-ажылчы алдар тугу» бөгүн Эрзин районун «Чаа орук» совхозунун хойжуу Очур-оол Лисоосвич Баланын чедикчиликке тураскаадып көдүргөн.

ТЕМПНИ КОШКАТПААН

«Тудуг механизация» трестин № 14 механизация өргөлдүгү коллектив ийги чыл улаштыр чедикчининг ажалдап турар. 1978 чылдың түнели-биле чедип алган эки көргүзүлгө дөш өргөлдүгү коллективте тудуг механизацияларын аразында СЭКП Кызыл хоорай комитетинин, хоорай Сөвединиң күтүскөч комитетинин шилчир Кызыл тугун тынсыкан.

1979 чылды олар база-ла багай эвес темп-биле эгдүзөн. Ажыл-иштиң чедикчининг болурунга өргөлдүгү бригадаларын аразында калбарган социалист чарыш улаш иштин берин турар. «Мергезининг тергенин» дөш конструкторга ол атка төлөткөн бүдүрүст Н. Семенов 4 катап, компрессор машинаны С. Кузьмин 8 катап, экскаваторник А. Эльмооров дөш катап улаштыр бадыткаан болган тишлекчилер болганнар.

С. Кузьминнин куш-ажылчы календарында 1980 чыл эгелдей берген. Өргөлдүгү коллективтерин тергенинтерин тергенинтери авторскер машинаны Семен Стариков биле авторскер балкарчыкчы Василий Васильев олар хуузуна ону беш чылдын планын оналдаларын күтүскөчкөн. Мынды муракчыларга бугу коллектив чоргаларын, оларын оналшкан ажыл-иштин белин харысалгалын, боттарынга өргөлдүгү-биле иш-өөрүнге эки үлгер-чекти көргүзүп турар.

Куш-ажылчы депшилетер аргаларын ажылгаар талазы-биле трестин коллектив чамык дуржулганы мөөнөн алган. Амгы үеде Александр Эльмооровтун, Семен Стариковтун уурткан бригадалары бригаданың керээлг ажылдар аргы-биле ажалдап турар. Ол аргаже шилчөөндөн бригадалар 17 муң рубльдин камналганы алган болган куш-ажылчы бүдүрүчүлү барык ийи катап өскөн.

Механизаторларын коллектив амгы үеде ону беш чылдың дөрткү чынында алган социалист хүлээлелерин күтүскөч дөш шудургу ажалдап турар.

«Тилекте» совхозтун механизаторлары чакы хову ажылдарына белеткедик бир кол талаан — техника септегенин шалым чорууду, өз хүнерде колдунда чоруу турар. Ам септегенде 2 трактор, 9 селаж артыкан.

ГРАФИКТИ МУРНАП ТУРАП

«Тыва тудуг» трестин «Кызыл тудуг» өргөлдүгү бригадаларының аразында социалист чарыштың февраль айда түнелери үнгөн.

Чарышка чедикчинин бригадаларын бот-орулга-чарык, га чүрүм-биле ажылдары иргелдиг халдыралы бригадаларын дуржулгаан көргүзүп турар. Бө арга-биле «Тыва тудуг» трестинде А. Папковтун, М. Шиповалеконун, К. Кужугеттин, Ч. Донгактын, А. Воронцовтун болган өскөргөндө бригадалары ажалдап турар. Февраль айда кылдынган тудуг-монтаж ажылдарын түнелери чөгүм-па ол аргаже ажалдап турар коллективтерде эки болган.

«Кызыл үдетпир тудуг» өргөлдүгүнде К. Кужугеттин, А. Мельниковтун фотогу.

ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң депутатынга сонгутканынын дугайында шынзылганы Л. И. Брежневке тывысканы

ССРЭ-нин Дээди Сөвединге сонгудалар совет нинтелидин идеяниң болгаш социал-политиктиң бузулбас чангыс эвин, бистин Төрөөн чүрүвүстү бугу националарын болгаш биче улустарын акы-дуума на-айралык өндүрүлүшү, ажалын алганын, көкчүрү тарачыларын болгаш улусчу интеллигенциянын Ленинни партианы долгандыр сыйры каттышканын көргүскөн.

ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң ону чын-жынын депутатынга сонгуканынын дугайында шыналганы март 11-де Кремльге СЭКП ТК-ның Чингине секретары, ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң Президиумун Даргазы эш Леонид Ильич Брежневке тывыскан.

ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң Эвдид Сөвединге сонгудалар талазы-биле Бауман сонгуда округтун округ сонгуда комиссиянын даргазы В. И. Семешкин шыналганы тывыскан.

ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң депутатынга сонгуканынын дугайында шыналганы азыптаан, эш Л. И. Брежнев наймысал-дын Бауман сонгуда округтун сонгукучуларынга, бугу москвачыларга күрүне өргө-жыргазынын дээди органынын депутаты кылдыр ону сонгуп, аял адалдык болган улуг бузулган көргүскөч дөш чүрктин хамызыдан ийи-биле өөрүн четтиргенин илгерилеэн.

Улуг Ленинниң хөрөөнге, Коммунист партиянын идеалдарына, совет улуска, коммунизмин хөрөөнге мөөн сонгаар-даа шыныч бараан болурун Л. И. Брежнев сонгуда — партиянын болган чоңун бузулбас харылаанынын чырыкчалык илгериле-дир — деп, ол ажалдап демдегелен. Ол болза, алыс сорулгаже чүткүл салып турарымыс — коммунизмге бистап бурунгаар шимчөөкчиликте үндөткөн-дир.

СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүнү, СЭКП-нин Москва хоорайкомунун бирги секретары В. В. Гришин, Москва хоорайкомунун партиянын Бауман райкомунун бирги секретары С. А. Купреев олар шыналганы тын турган.

Дели. ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгинин болган Индия Республикасынын Премьер-Министри М. Десаини аразында чугалажышкынар Делиге болган.

Найралчы болган ажалын чыгара берген чүткүл чугалажышкынар үезинде ийи-буру талаалар совет-индия калы камалдылганын байдалыга болган ону хөндүлгөндө перспективаларына хамарышкан хөй-хөй айтырылган дугайы санал-оналдар солгүшүлү болган.

Ийи чурттуу аразында халыкталар Совет Эвдидинин болган Индиянын аразында Тайбын, найрал болган калы ажалдажышкы дугайында 1971 чылдың керээзиниң бы-жыг үндөткөндө тараштыр үре-түнелдиг хөндүп турарын, ол керөө совет болган индия улустарын үеде өргө-ажыктарына, бугу-индия тайбынын быжыктарынын болган улустар аразында бил-чыншканын сорулгаарында хамарышканын талаалар сеткил хамышкыны-биле демдегелен. Планынашканын талаалык калы ажалдажышкы болган үр перспективалык хөмчөгөрдүн ботландырынын кириш-тир, совет-индия харылааларын калдырып болган быжыклар сорулга-биле немелде үр-женишкенин салыр деп чангыс сеткилдиг чүткүл өлөрөйттиген.

Делегейин чугуза айтырылганын чугалажышкынар үезинде тайбын болган делегейин аймак чок чоруну быжыктары-биле, бөө-чөпөстө өндөрдө бөдүренин шилгери болган чөпөстөткөндө дүжүрүн-биле, делегейин чамык денискерлеринде, ылангыл Мурту-Чоң Азияда байдал-биле холбадык айтырылганын талаалар көргөн. Вьетнам Социалист Республикасында улуг кылдат агрессиянын түнелинде тургустунган байдалды көөрүнө онза ки-чөөткөндө салган. Бө денскөргө тайбын болган аймык чок чорукту катап тургузары кылдат шилгери Вьетнамдан бурун болган чугаа чөккө үндүрүн база чожаанда улустарга улуг агрессия үндөткөндө соңсоктарын негеп турар деп, чангыс эш-септедик санал-онал илгерилеттинген.

Райондан медээлер

ЧӨӨН-ХЕМЧИК

УЕНИ МУРНААН «Уени орундар кызырып, улуг үндөрдө чогузуу» деп Чадаана АТВ-зиниң муракчы ноюачызы Георгий Николаевич Лалетин ирак черде чоруу турда, өөрү ийи-чаар чамырлар. Бүдүрүлгө ажалда-ла төс чыл чедип чоругу Георгий Николаевич бирги класстың чолаачызы. Куш-ажылга ийи, ак сеткилдиг, чүткүлдүү ону чедикчинге чедирген. Ону беш чылдың үшүс чының планын ол хуусаа бетинде 168 хуу күтүскөч, 2600 кг кывар-чаар материалды камнап алган. Муракчы чолаачы ам 1980 чылдың март айның үлүндө ажалдап турар.

Бүдүрүлгенин шалымчынын үлгерин эгерген чолаачылар мында бар. Оларга Николай Шоев, Ондар Калдар-оол, Михаил Шаутинов, Монгуш Мамбар замааржыр. Коммунист Шоевтиң куш-ажылчы көргүзүлгө эки. 1980 чылдың үлүгү ол күтүскөч киришкен.

ХУРАГАННАР МЕНДИ «Алдан-Мадыр» совхозтун Чекетяг хойжу бригаданынчы

АПРЕЛЬ 21 — КОММУНИСТИГ СУББОТНИК ХУНУ

ЧАҢГЫС КИЖИ ДЕГ

Бистин чуртувуска коммунист субботникти чыл сапында организастап эрттирер чачыл апарган. В. И. Ленинни төртүтүнгөн хуунда бээр 100 чыл болурунга уктуртуп апрель 21-де коммунист субботник эрттирер дугайында москвачыларын эгдөөшкенин дөшөткөн митинг чоқтаа даа Кызылдың алгы заводка болган.

Заводка кол ишкер А. Ф. Жаров, ажылчылар Г. И. Гавриченко, М. И. Кодратова, Г. Г. Хайрулина олар болган санаа берген оон-даа өскө эштер москвачыларын эгдөөшкенин ийи-биле дөшөткөн заводтун бугу ажылчыларын мурундан элгерилештирип, субботник хуунда бир демдин ажалдап үнерине эш-өөрүн кылгарынар.

Ук бузуругениң ажылчылары болган ишкер-техникти ажалдашкылары ол хуу ажалдап бурун үнүр, 500 эвент планктон болгар, 340 эвент планктон бурун үнүр болган 700 рубльди ону беш чылдың фондугуңче шилчедирин хүлээнген.

МАССАЛЫГ БОЛУР

Улуг-Хем районда «УТКА 25 чылды» совхозтун парткому болган дирекциясы субботникке хынамчалык белеткенчиг турар. Парткомдун тургусканы субботник штавы совхозта болган Ары-Узун суурда чурт-тап, ажалдап турар кижилерин чедери ол ажалга киржин болурун тодараткан.

Бо уаада субботник эң-не массалык болуру илерөөн. Чүткө-ле совхоз ажылчыларында ол хуу 750 киж и ажалче үнер, оларын 590-ы боттарынын ажалдаар черлеринге ажалдаарлар. Көдө Совет хөй-иниң организашканы-биле калы суурун улуг наамдык чурт-тачыларын чалайында ажалдап хараа туар хөмчөгөрдүн ажалдап кылган.

Бүвр район.

«САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-32» ДЫШТАНЫЛГА ХУНУ

УЖУДУШКУН БАШКАРАТӨП. (СЭТА). Владимир Ляховтун болган Валерий Рюминин орбитага ужудушкунуун ийгиң негелээм доозу-ган.

Планынтырган программа суугар космос комплексининг «Салют-6» бөгүн ийекпейли-биле дыштанган.

Эртенги чөм соонда болган медицина контролунун соонда космонавтылар Черниц кы-рын болган делегей океанын кырын дорту-биле хай-лааран, финанстик мергезилгелерин кылын дыштанганнар. Черден экипажа радиозамчылдыгынын, музейканы дөмчөгө-ган.

Космос ужудушкунунуң байдалында үнүштерин хөгжүлгөсүн өөренип көөр талазы-биле биологтук шекелде-лерин шаттыг операцияларын база чоруткан.

БЕШ ЧЫЛДЫҢ КИЖИЛЕРИ

Дадар-оол Доржуевич Сат СЭМП-нің XXII съездин аттыг совхозтун мурначы чылаачысы. Ол малчынарга суг сөөртүп турар. Сугну дагыраада коданарке үзүнтөл чок чедирер харысагалыг амыла Дадар-оол Доржуевич ач сепкилги күөсөдип турар. Чүгө суг сөөртүрү-биле кызыгарлаткымай, малчынар ортузунга идеялык агитатор болуп турар. Ол Тыва АССР-нің Дээди Советинин депутаты.

КҮЖЕНИШКИНИ КОШКАТПАС

Республиканың көдө ажыл-агыйының ишчилери онгу беш чылдың дортук чымында улам-на бедик көр. гүзүлери чеди азыр дөң, эрес-шудургу амылдан турар. Республиканың экономикаының бир кол адыры — мад ажылы. Амыг үдө малчынарда эңне чымынтыг ажыл-иш чөртүп турар. Илтининч малам кыштан хур ажыраар, оң чаш төлүн бүрүн менди камгалап азыр дөң, малчынар олут-чыдын чок амылдан турар. Редакцияга кээп турар хөв-хой чагааларның авторлары малчынарның кымымак ажылының дугайын дыңдадып турарлар.

Көжөнүнч мурнууда — мактал, чалгааны мурнууда — көчү деп үлөгер чуга бар. «Искра» совхозтун хойжуу, «Күш-ажылы» Адыр орден-ишү чөргөсүнүн эдилең-ишү Монгуш Эрес-оолдун ажыл-иш макталды. Ол эрткен чымын төрүүр чүс хойга онааштыр 124 хураганы менди доруттурган, бир хойдан 21 кг дүктү кыргып алган. Монгуш Эрес-оол бо чымын төрүүр 100 хойга онааштыр 110 хураганы, хойдан-на 25 кг дүктү азыр дүлөргөн, шудургу амылдан турар. Оң кодонунда ам 283 хой оодоан. Хураганнар онча-менди. Хой оодоашкыны ургүчүлөп турар. Хоотун хойжу бодунун социалист ху-дөлөгөсүн күөсөдирине бузур-редит. Ол дугайын Монгуш Коңгар-оол редакцияга дыңнаткан.

Онгу беш чылдың дортук чымында бедик көргүзүгүнү чө-дип азыр дөң, «Адыр-Маадыр» совхозтун малчынары боттарының арамдыда социалист чырышты калбартап, «Шынык» көдө бижик-чиң Монгуш Суулуай дыңнаткан. Хойжу бригадаларының, тус-тус хойжуларының чө-рыжының түңдөлдү доктаа-

мал үлдүрүп, кым кайчаар амылдан турарын чарлап дыңдадып турар. Чырыштын ачымы-биле ам бөжин малчы-нардан М. Авык-кыс төрүүр 100 хойга онааштыр 95, М. Су-рун-оол — 95, М. Ыдыл-оол — 96 хураганы менди дорутту-рун турар.

Бив-Хем райондан бижикчи Махана Маажымкың дыңдат-канмы болаа: «Өкө» совхозтун Чандысаанта хойжу бригады-нда оодоашкыны уламчы-лап турар. Чаш хураганнары менди азыр дөң, хойжулар бүтү чүлдери кымын турар. Күжүтөт Сейнакы, Монгуш Насеак-Доржу болгаш өске-даа хойжулар төрттүнгөн хураганнары менди дорут-туруп турар.

Кызыл райондун «X Улуг хураа» совхозунда мад кыш-таалаашкыны эки эртин ту-рарының дугайын көдө бижикчи Б. Багыт-оол Бага-Кодан дыңдадып турар. Сов-хозтун 26 муң хой, 2500 баш бода малы амылдан хур-менди. Ам хойжу кодон бүрү-

22 кг дүктү алаар. Бо чымын бола-ла он кузу эвес көргү-дүктү чеди азыр созулга сал-ган амылдан турар. Хой ажылында баштайгы «дүжүтү» ажаан ап турар бо чымынтын хүнерде хойжу-ларның мыныштыг дуалаан-чылары сакманчылар болуп турар. Оларның эрес, сорук-тук ажылыны дугайын бижикчиер баа-ла редакцияга чоруткан чагааларында дың-надып турар. Маңда чамдык чагааларды оодуруларын-кинрин көрөзди. «Донгак Очур» «Хемчик» совхозтун хоочун хойжуларының бирээ-си. Ол бо чымын төрүүр 100 хойга онааштыр 105 хураган-

на алмын хүзөңгөн. Оң ко-донунда 30 амык хой оодо-ан. Малчынын чаш хура-ганнарын өстүрерине уугу дуагы сакманчылар иргүзүп турар. Номеомолду сакманчы-лар Ончамаа Донгак — 184, Дакмаа Хомушкун — 130 ху-раганы менди азыр өстү-рүп турар» деп, Бармыл-Хем-чиңтен А. Европ бижээ.

С. К. Тока аттыг совхозтун Кудузун салбырынның хойжу-ларында хураган доруттары-ныга дузалык сакманчы-лар чөдөшкөн турарын ду-залык кадарым Сурун Ко-нер-оол бижээ. Совхоз ди-рекциясы сакманчыларының кылган ажылының төлөвирин чөтө бербей, оларга мате-риалдык союургады тургус-най турарының учурунда

Ам удавас чакы хөв ажылдары эгелээр. Аңа бүрүн бөдөн болур дөң, кылар чүдүлөр ам-лаа эвээш эвес; техника септегел, үренин чөдирер-биле сөөртүп азыр, ону чажар шынарына чедир ошол арысагалы, чөдөшкөдөгелерин төгер, хөв тураал-лары белеткээр болгаш өске-даа, «Шынык» көдө бижикчилери ол чүгө айткытарга онаа кызыл-гейин салып, бо дугайында материалдык редакция-га чорудар күөсөдип.

Чагаалар допчулалы

уузе сакманчылап ажылдар хөвн чок болуп турарын айткан. Ол чөтөс чүдү-дү чөдөшкөн хөвчөгөлөр, сепкилдерин алаа чөдүрүр. Кызыл райондун «Шамба-дык» совхозунда мурнакы сакманчыларның дугайын Монгуш Төгүс-оол бодунун чагаалына бижээ. Монгуш Чылык 150, Монгуш Долгар — 100, Монгуш Хува — 100 хура-ганнары азыр өстүрүп турар. Олар ажылында аажок кымы-мак. Ынчангаш малчынар-дан мактады ап турар. Ол мышкан Улуг-Хем райондун «Ак-Турут» совхозтан Мон-гуш Лама бодунун чагаалы-

ШЕФЧИЛЕРНИҢ ДУЗАЗЫ

«Торгалы» совхозтун Чаа-Суур салбы-рынын хойжуу коммунист Ховалыг Хур-оолович Кара-оолдун кыштаа Куржааны деп черде турар. Ол кыштаг маддан бөдө-де ада-өгбелерин уугу турдаа. Ону Кур-жааны деп адааны-даа чөртүг; долгандыр куржааны хавлар хүрөөлөп алган турар, хат-сырны бөдөн эрттирбес.

Талтыг-ла эртен хой одарже үнүп турда, райондун сан кидизинин ажылдакчылары ол кодонга өдөк копарып дузалыкы-биле чөдө бердиас. Улуг хойжу Ховалыг Хур-оолович өдөктө артка хойларга бол-гаш хураганнарга сипен каап берип тур. Оң-биле амыр-менди солушкан, келген хөрөөниң чугааладымыс. Хойжунун өө-рөөни-даа хөдчөк.

Шефчилерин ажылы хайныгып үнгөн. Кежөге чедир шудургу амылдааш, 500 хой турар үлөгөрлүг кажаанын өдөн ко-парган, аал кодонунда чайлдыр апа-рып оваллап кадымыс. Ол ажылга шеф-чилерден Монгуш Мугур-оол, Хирлиг-оол Кы-зыл-оол, Куулар Көк-оол болгаш Ирилг Намажан олар кежө кымымаан көргүскөн.

Ажыл дооступ турда, совхозтун Кадый-Бажмында хойжу бригадалынын бригадирп Жирнов Кызыл-оол акаа чөдип келген, өөрүшкүлүг хөрөөди:

— Бистин бригадыста шымыр дөң хойжуларын бирөөн бо чөвө. Кажаанын өдө дөңдөлөгөш бергенде турган киж. Ону копарып үндүрүп, уугу үүлени бөдүргөн-дир силер. Ол дөң үнү-биле өөрүп чөдтирдимес.

— Бо мичинаар хар-чам уугу, мича-лажок соок шоолуг эвес-тир. Оң уламын-

дөн хойлар хүр кыштады. Күзүн ырак одаларга кадарып турган киж мен, ам аал чөтүндө одаладып тур мен. Төрөн хойларын чамдыкын тургузу азыр турар мындыг — деп, шайлап олар арамыста Ховалыг Кара-оол чугаалады.

— Хойларын чөдөн оодоашып, хура-ганнары менди бе? — деп, оң соуургап айтырдымыс.

— Боданда 320 баш төрүүр хой бар. Оларнын хөй нуруу оодоашкан. Хураган-нар онча-менди дорутуп тур. Ам бөжин 100-ке онааштыр 90 хураган чөдип тур.

Малчында ийн сакманчы чөдип келген, оң чаш хураганнар азыр доруттары-ныга дузалык турар. Оларнын кайы-ам-даа 100 хураганын хүзөңгөн алган, азыр өстүрүп турар болду.

Ол хойжу өг-булениң амыдырал-чур-талгаы бай-шыдалгыр, бажмынын ишти культурутук, арыг-силег, шалада доржжа-лар чаткан, ханада хөвистер асмылаан, орүн-дөжөн арыг, ак шымырлар-биле шы-кылаан. Ажылга-даа, амыдырал-чуртал-га-даа кымымак, арга-дуржулагалы, тура-сөрүктү малчын дөңгө бөтү-ле чөвөдөн өлдө болду.

М. МОНГУШ.

Вүр район.

Чөв-Хемчик районда «Искра» совхозтун механизаторлары онгу беш чылдың дортук чымынын чакы хөв ажылдарына техниканы белеткээрин шалпын темпиги чөдүрүп турар. Септээр ужурут 17 ДТ-75 трактордан 13 тү бүрүн белеткээ, бөдөнниң шугунунда чысыай тургус-кан. Ам мастерскаяда чагыс тракторну септеп дөзүп турар. А артын үш тракторну «Сельхозтехника-ның» Чадаана катты-жымышынында белеткеп турар.

ДООСТУП ТУРАР

Чаштырылгала киирер 18 сөккө, 17 андым, дөрт нультиваторунун ийизи, суг чаштырар 4 машина септет-тинген.

Совхозтун удуруткучлары механизатор наарлар белеткээрине улуг кичээ-гейни салып турар. Ынчан-гаш үшү кластың механизаторларын белеткээр нурусту совхозта амыткан. Ында 25 ники өөренип турар. Олар ам удавас шы-галда дунаар болгаш меха-низаторнуң шымылгызын алгаш, чакы хөв ажыл-дарына киирер апаар. Нурс дөзүлган соонда сов-хозка механизаторларның трактор бүрүзүгө ийн элеч-чө-биле амылдары бүрүн хандырынар.

А. МОНГУШ.

БАШ УДУР КЫЛЫР

Бистин республиканың мал ажылында кол адыр — хой ажылы. Чер дениска-рында, олар-белчирил-даа, хойну өстүрерине көчүт таарымчалыг, хой ажылы-га мергежилди малчы-нар-даа эвээш эвес. Ын-дыг болжажок, хой ажы-лында чөтөстөр, аны-бү-рү чактырылгар, харын-даа будулаагызын чө-руктар ургүчүлөнишкан турар. Оң түңдөлдө республика онгу беш чыл-дын эрткен үш чымында күрүңгө дүк садарынын планын күөсөтпейн, өрө-линг артка.

Хой ажылында өбү кел-ген негеделиң айтырыл-дары «Шын» солуу ре-дакциясының чөкөт чаа организастап эрттиргени төгерик столга көчүт то-даргайы-биле чугаалажып көргөн болгай. Ол талазы-биле чөгуур кемчелерин хамаарышкан албан орга-низация черлери адыр апаары чугаажок. Ынчан-гаш мен ол айтырылгарга доктаавас бөдөй-дир мен.

Хойдан азыр дүктү эвээ-жеттес төдөдө, чүгү кыл-ла акай? Чөгу-на ол ду-гайын маңа тодаргайлап көрөзүйнөр.

Хой кыргыздаан эге-лдерин мурнууда бөни-тировканы эрттирер ал-бай болур ужурут. Ынчан-кодон бүрүндөн I, II болгаш III кластын хой-ларын өң-чузуну аны-лап турган, тускай кодон-вар кылдыр үзөр хөкөк. Браттаашкына киирер, садар апаар хойларын ба-за-ла, семити азыраары-биле аныг кодонга тургу-зар.

Хой ажылында өртөмгө үңдөшкөн чөдүлөр ужу-рут деп чугаалажып турар болгай бис. Аңа чүү ха-маржыра? Хой ажылы-нын угламышкыны, ук-саалары райончудары, хойну тарып бөдөдери, өдөржигени эрттирер, хой оодоашкынын орга-низастары, кыргыздаан чөдүрү аңа хамааржы. Бо айткан кемчелер тус-төс хууцааларыг болур.

Ам чинге-нарын болгаш чартык нарын дүктү хой-ларын өстүрерине катан киирер деп турар болганда, бо талазы-биле чамдык ажылдарын чөдүрүрү баа эргөжөк чугула апаар. Чиджө май-ион айларда, хой кыргыттыкман турда, төп, чөв болгаш мурну зоналарын ажыл-агыйла-рына хойну байдалын ийничилер эгедилчалар-нын чөдүрүр болза чөгуур.

И. КЫЗЫЛ-ООЛ, ветеринарий эртемне-ринин кандыды.

Уруглар камгалалының чөвүлелин тургузар дугайында декреттин 60 чылынга

БҮГҮ-ЛЕ ЭКИ ЧҮВЕЛЕРНИ — УРУГЛАРГА

Секунда санымда-ла Чер кырынга үш уруг төрүтүгүнүп турар. Олар шунту аас-кежик-тиг бөдүр өргөдөг. Ындыг-даа болза оларнын шунтузуна ыныды эрген эдилээр арга чок. Делегейин кадык кам-галаар организациынын ме-дөззин сугаар алырга, де-легейе 600 миллион уругтар аштан болгаш аарындаг ка-чылдап турар. Дык хөй чур-тарга бо болза бо хүнүң хө-рөк кырында камгаладык амыдыралы. Октябрьдин Тө-рөөн чуртуна — шадгак эр-ткен үе. Хааныг Россияга уругларын өлүп хөраар чө-рү бо муң төртүтүнгөн уругларын-на 273-ү болуп турган дөңгөн совет кижелер төгүңүн өрөөдөглө ном-нарында билди ап турар.

Иени болгаш чашты камгалаарнын күрүне систе-мады делегейге бир дугаарын-да бистин чуртувуска револю-сүт туучушкунуңун хүнө-ринде-ле тургустунуң эгелен. — деп, ССРЭ-нің калык кам-гал министрине араакчысы Е. Ч. Новикова СЭТА-ның кор-респондентизине чугалады. 1917 чылдың ноябрьда Совет чакыткыч хуулең алган баш-тайгы декреттеринин ара-зында бир декретте хөрөө-лерин күл-ажылын камга-лаар, оларга бөжүүрүти бел-

жип каап. Ол созулга чөдөшкөн-кинин күөсөттинип турар.

Төд дугайында сакын чо-ваашкын уруг төрүтүнеринин оранчөк мурнууда эгелээр. Ол дугайы хөрөөжөннерин, ылаңгыя иштин болгаш урут эмаар хөрөөжөннерин күш-ажылы камгалаар дугайында хойуда илереп турар. Чы-рык хуй адаана төртүтүнгөн төл бүрүзүң аас-кежиктиг салым-чөдүгүнга совет кижелер бузуурөп. Оң кадык доктаамал камгалаатнын турар. Оң төртүтүнгөн чуртунда делегейин бүтү өмчилдерин дөртүч бир кезээ ажылдан тур-рар. Ие-чашты камгалаары-нын албан черлери бистин чуртувуска тургустунуң кел-генинде эгелөө-ле уругтар өжөп, камгалаарнын тала-зы-биле эртеринин чаа-чаа чө-дөшкөнүнөргө даанган. Ол талазы-биле он-он эртем-ши-чил институттары болгаш акушерствонун, гинекология-нын, педиатриянын кафедр-лары ажылдап турарлар.

Күрүне бөдөжөндө чаш болгаш школага өрөөнелек уругтар албан черлери кал-барыны ажалдадырышкы-нар чил келген турум-на улам көвүдөн турар. Токуу бөдө чылда уруглар салтыр-да болгаш ясли-садтарда орун-

нар сакын ийн миллион ажыр көвүдөн, а онгу беш чылдың төңчүдө 25—28 миллион орун оларга нежеж.

Уруглар салтын соонда би-чини кичини школага баары чугаа чок, чүгө дөңгө Советтер чуртунда бүтү уруглар өөренип турар. Төңгүдө бир-ле дугаарында мында бүтү-нин-диги ийла-ла ортумак өөрө-дилгени бөтандырып турар.

Уругтун угаан-бөзалын байдырычы, оң эстетиктиг саймалычыч камчаар-даа аажок улуг кичээттиг салды-нып турар. Совет эрте-чагы-мандык чылдарында алды ми-лион кезек уругтар номнары парлантыган. Чуртта 150 уругтар театрымы, уругларга болгаш аныктарга кинолар кылдып үнчөөр тускай студия ажылдап турар. Уругларга со-лунар болгаш журналдар миллион-миллион тиражтар-дыг үнүп турар.

КНО 1979 чылды Уругтар чылы кылдыр чарлаан. Совет уругларга бо чылын хөй-хөй чаа-чаа белетер тургуз дөң Төрөн чурт аажок сакын сал-дып турар. Ол белетерин бирөөн ие-чашты камгалаар талазы-биле Бүтү-эмгекчилер эртем-шиңчилер төвү болур.

(СЭТА).

Ол-ла райондун Карл Маркс аттыг совхозунун мурнакы чыгычы Монгуш Халпамакович Даба 25 чыл иштинде чыгычылап, кулунар камгалап алыр планын күөсөдип келген. Оң куш-ажылын чашан бедик-биле үнөлөш, Куш-ажылы Адыр өрдөнүн III чөргөсү биле шакнаан.

Ч.СЕНДАЖЫНЫҢ фотолары.

